

Куч — адолатда

2010 йил,
8 июль,
пайшанба
№ 27 (281)

Ўзбекистон Республикаси Олий судининг ҳуқуқий газетаси

http://www.supcourt.uz

1998 йил 29 августдан чиқа бошлаган.

БУ МУҚАДДАС ВАТАНДА АЗИЗДИР ИНСОН

ВАТАН — инсоннинг киндик қони тўкилган муқаддас туپроқ. Ана шу туپроқда янграган она алласи, момолар ўғити, боболар дуоли инсонни қомилликка етаклайди. Дунёдаги ҳеч бир гўша одамзотга она юртидек эркинлик, ўзлигини намоён этиш, оламнинг гўзалликларидан эмин-эркин баҳра олиш имкониятини бермайди. Шу боис ҳар бир халқ, элат ва миллат она юртини осмон қадар юксакларга кўтарайди, асрайди, эъзозлайди.

Биз ҳам ана шундай эзгу саодатга эга халқимиз. Чунки аждодлардан мерос қолган, истиқлол нурларидан баҳра олиб тобора яшнаётган гўзал Ватанда истиқомат қиламиз. Унинг ҳар қаричидан жаннат нафаси ўфуриб туради, ҳар бир шаҳри ва қишлоғи бой тарихи, ўзига хос қадрияти билан инсониятни ўзига ром этиб келади.

Бундан 19 йил аввал, 1991 йил 1 сентябрь санаси Ватанимиз тарихи саҳифаларига ёрқин ҳарфлар билан битилди. Юртимиз мустақил, халқимиз хур ва озод бўлди. Ўтган қисқа муддатда мамлакатимиз иқтисодий-ижтимоий соҳаларда улкан ютуқларга эришмоқда. Бунини шу йилнинг биринчи чорагида қўлга киритилган ютуқлар мисолида яна бир қарра англаш мумкин.

Мамлакатимизни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш ва жаҳон молиявий-иқтисодий инқирозининг салбий оқибатларини бартараф этиш бўйича 2009-2012 йилларга мўлжаллаб қабул қилинган Инқирозга қарши чоралар дастури ва давлатимиз раҳбари томонидан белгилаб берилган 2010 йилда мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг энг устувор йўналишларини амалга ошириш натижасида иқтисодиётда қатор ижобий ўзгаришларга эришилди.

Бундай тadbирлар натижа-

сида жорий йилнинг биринчи чорагида ялпи ички маҳсулот (ҲИМ) ўсиш суръатлари 7,6 фоизни ташкил қилди, саноат маҳсулотлари ҳажми 7 фоизга, жумладан, истеъмол товарлари ҳажми 8,9 фоиз, қишлоқ ҳўжалик маҳсулотлари 6,1 фоиз, қурилиш ишлари 20,1 фоиз, чакана савдо айланмаси 8,3 фоиз, хизматлар 12,2 фоиз, аҳолига пуллик хизмат кўрсатиш 13,4 фоиз, маҳсулот экспорти 22,1 фоизга ўсди.

Мамлакатимиз аҳолисининг салмоқли қисми истиқомат қиладиган қишлоқларимизда ислохотлар қўламини янада кенгайтириш ва ривожлантириш устувор аҳамият касб этмоқда. Бундай ҳудудларда хизмат кўрсатиш ишлари жадал суръатларда ривожланмоқда. Чакана савдо, умумий овқатланиш объектлари ва маиший хизмат кўрсатувчи корхоналарнинг ишга туширилиши натижасида жорий йилнинг биринчи чорагида қишлоқ жойларига 6,3 мингта иш ўрни ташкил этилди. Қишлоқ жойларига барча турдаги хизматлар улуши 27 фоизни ташкил қилди.

Қишлоқларда уй-жой ва ижтимоий инфратузилмани жадал барпо этишга қаратилаётган эътибор ҳам юксак самаралар бераётди. Жорий йилнинг биринчи чорагида тайёр ҳолда топшириш шарти билан уй-жой қуриш фон-

дани реконструкция қилиш ва таъмирлаш бўйича пудрат ишларини кенгайтиришни рағбатлантиришга доир қўшимча чора-тадбирларнинг амалга оширилиши натижасида 420 та уй қурилди ва

фойдаланишга топширилди. Қашқадарё, Самарқанд, Бухоро ва Фарғона вилоятларида намунавий лойиҳалар асосида қурилиши белгиланган барча уйлар фойдаланишга топширилди.

Ўтаётган йилимизнинг «Баркамол авлод йили» деб эълон қилиниши ва шу асосда Давлат дастури ишлаб чиқилиб, амалга оширилган барча уйлар фойдаланишга топширилди.

ларга замин ҳозирламоқда. Ушбу Давлат дастурида белгиланган тadbирлар изчиллик билан амалга оширилмоқда. Ёш оилаларнинг уй-жой шaroитларини яхшилаш мақсадида уларга 23,8

миллиард сўмлик имтиёзли ипотека кредитлари ажратилди. Ёшлар учун 106,8 мингта янги иш ўринлари яратилди.

(Давоми иккинчи бетда)

Ушбу сонда:

Қонун барчага баробар

2

Ҳалоллик — инсон умри зийнати

3

Далолатнома ёзувлари

уларга қачон ва қандай тартибда тузатиш киритилади?

4

Маълумки, мамлакатимизда эркин бозор иқтисодиётига ўтиш жараёнида хусусий тармоқни ривожлантиришга ҳам катта эътибор қаратилмоқда. Бу эса, ўз навбатида, ҳўжалик юритувчи субъектлар ўртасидаги шартномавий-ҳуқуқий муносабатларни янада такомиллаштириш ва шартномавий мажбуриятлар бажарилишини таъминлаш масаласининг аҳамиятини янада оширади.

Shartnoma qonunchiligi

Контракция шартномалари

уларни тўлиқ бажариш иқтисодиётни ривожлантиради

Ҳўжалик шартномаларининг муҳим турларидан бири контрактация шартномасидир. Контракция шартномасига мувофиқ, қишлоқ ҳўжалик маҳсулотини етиштирувчи уни харид қилувчига — тайёрловчига шартлашган муддатда топшириш, тайёрловчи эса бу маҳсулотни қабул қилиш, унинг ҳақини шартлашган муддатда тўлаш мажбуриятини олади.

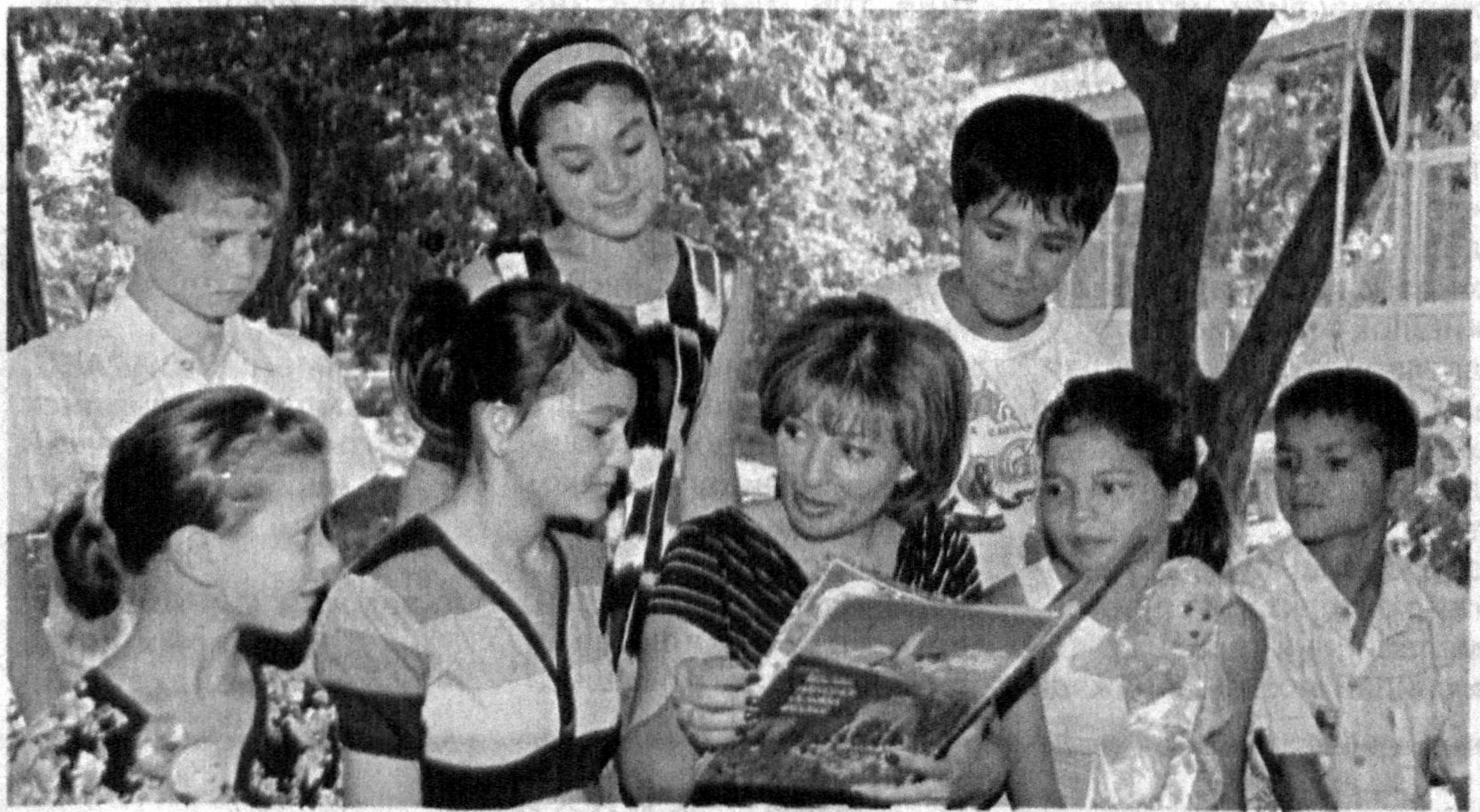
Мамлакатимизда қишлоқ ҳўжалик маҳсулотлари етиштириш муҳим аҳамият касб этади. (Давоми иккинчи бетда)

2010-yil — Barkamol avlod yili

Фаразд тугилиши билан, табиийки, ҳар бир оила қувончга, завққа тўлади. Чунки фаразд бизнинг келажагимиз, ҳаётимиз давомчиси. Шу маънода ёш авлодни соғлом қилиб ўстириш, муносиб тарбия бериш, баркамол инсон сифатида воёга етказиш ҳар бир ота-она зиммасидаги энг катта масъулият саналади.

(Давоми тўртинчи бетда)

Баркамол авлод — юрт келажаги

Mezon

Одил судлов талаби

шахсининг ҳимояга бўлган ҳуқуқини таъминлашдан иборат

Судья маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги ишларни кўриш чоғида Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 294-моддасида назарда тутилган шахсининг ҳимояга бўлган ҳуқуқларини таъминлаш чораларини кўриши керак.

Хўш, шахсининг ҳимояга бўлган ҳуқуқлари нималардан иборат? Уни таъминлаш қандай амалга оширилади?

Бу саволга жавобан шунини айтиш керакки, маъмурий жавобгарликка тортилаётган шахс ҳужжатлар билан танишиб чиқиши, изоҳлар бериши, далиллар келтириши, илтимосларини баён қилиши мумкин. Ишни кўриб чиқишда шахс адвокатнинг ҳуқуқий

ёрдамидан ва таржимоннинг хизматидан фойдаланиш, она тилида сўзлаш, ўзига нисбатан чиқарилган қарор устидан шикоят қилиш ва бошқа ҳуқуқларга эга.

(Давоми иккинчи бетда)

Mustaqilligimizning 19 yilligi oldidan

Тараққиётнинг ойдин йўли

Халқимиз миллий мустақилликни қўлга киритганига ўн тўққиз йил тўлмоқда.

Мустақиллик — халқимизнинг асрий орауси эди. Шу боис Президентимизнинг ташаббуси, ғоялари ва узоқни кўзловчи оқилона сиёсати натижасида сиёсатда Ўзбекистонда демократик ҳуқуқий давлат барпо этиш ва адолатли фуқаролик жамиятини шакллантириш борасида беқиёс ютуқларга эришилди. Бугунги кунда Ўзбекистон дунёдаги тараққий этган давлатлар қаторидан ўзига хос ва ўзига моё ўрин эгаллади, жаҳон сиёсий майдонига йирик сиёсатдорлар билан эркин мулоқот, баҳс-мунозараларда қатъий нуқтаи назарини баён этиб, хорижликларнинг эътиборини тортмоқда.

Хусусан, дунёда иқтисодий танглик,

яъни жаҳон молиявий-иқтисодий инқирозининг 2009 — 2012 йилларга мўлжалланган дастури муваффақиятли амалга оширилаётгани натижасида ўтган йили ҳамда жорий йилнинг биринчи ярмида юртимиз иқтисодиётида барқарор ўсиш кузатилди.

(Давоми учинчи бетда)

Yangi qonun mohiyati

Маълумки, Конституцияимизнинг 13-моддасида «Ўзбекистон Республикасида демократия умуминсоний принципларга асосланади, уларга кўра инсон, унинг ҳаёти, эркинлиги, шаъни, қадр-қиммати ва бошқа дахлсиз ҳуқуқлари олий қадр-яш ҳисобланади» деб белгилаб қўйилган.

Мамлакатимизда ушбу конституциявий меъёр асосида амалга оширилган туб ислохотлар инсон, унинг ҳуқуқ ва эркинликларини тўлиқ таъминлашга, шаъни ва қадр-қимматини ҳимоя қилишга қаратилган.

Айни пайтда амалга оширилган ислохотларнинг изчиллиги ва самарадорли-

Такомиллашаётган қонунчилик инсон манфаатларини ҳимоялашга хизмат қилади

ги тегишли муносабатларни тартибга солиш, жавобгарликни белгилувчи ва фаолиятни йўналтиришга қаратилган ҳуқуқий базани яратилиши билан узвий боғлиқдир. Мамлакатимизда фаолият юритаётган икки палатали парламент томонидан ҳаётимизнинг барча бҳасини, айниқса, инсон ҳуқуқлари ва эркинликлари, унинг соғлиги ва ҳаётини ҳуқуқий ҳимоя қилишга қаратилган пухта-пишқ қонунлар яратилаётганига гувоҳ бўлиб турибмиз.

Олий Мажлис Сенатининг

2010 йил 7 — 8 майда бўлган иккинчи ялпи мажлисида жамият ва давлат ҳаётида муҳим аҳамиятга эга бир қатор қонунлар маъқуланди. Улардан бири — «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги қонун 2010 йил 25 майда матбуотда эълон қилинди ва ўша кундан эътиборан кучга кирди.

Маъмур қонунни қабул қилишдан қўланган асосий мақсад — аҳоли саломатлиги ва ҳаётини муҳофаза қилиш ҳамда айрим шахсларнинг касб юзасидан ўз ва зифаларини бажармаслиги ёки лозим даражада бажармаслиги оқибатида бошқа шахсга ОИВ касаллиги/ОИТ-Сни юқтирганлик учун жиноий жавобгарлик белгиланмайдир. Ушбу қонун билан Жиноят кодексига, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексга ҳамда «Одамнинг иммунитет танқислиги вирус билан касалланиши (ОИВ касаллиги)нинг олдини олиш тўғрисида»ги қонунга тегишли ўзгариш ва қўшимчалар киритилди.

(Давоми учинчи бетда)

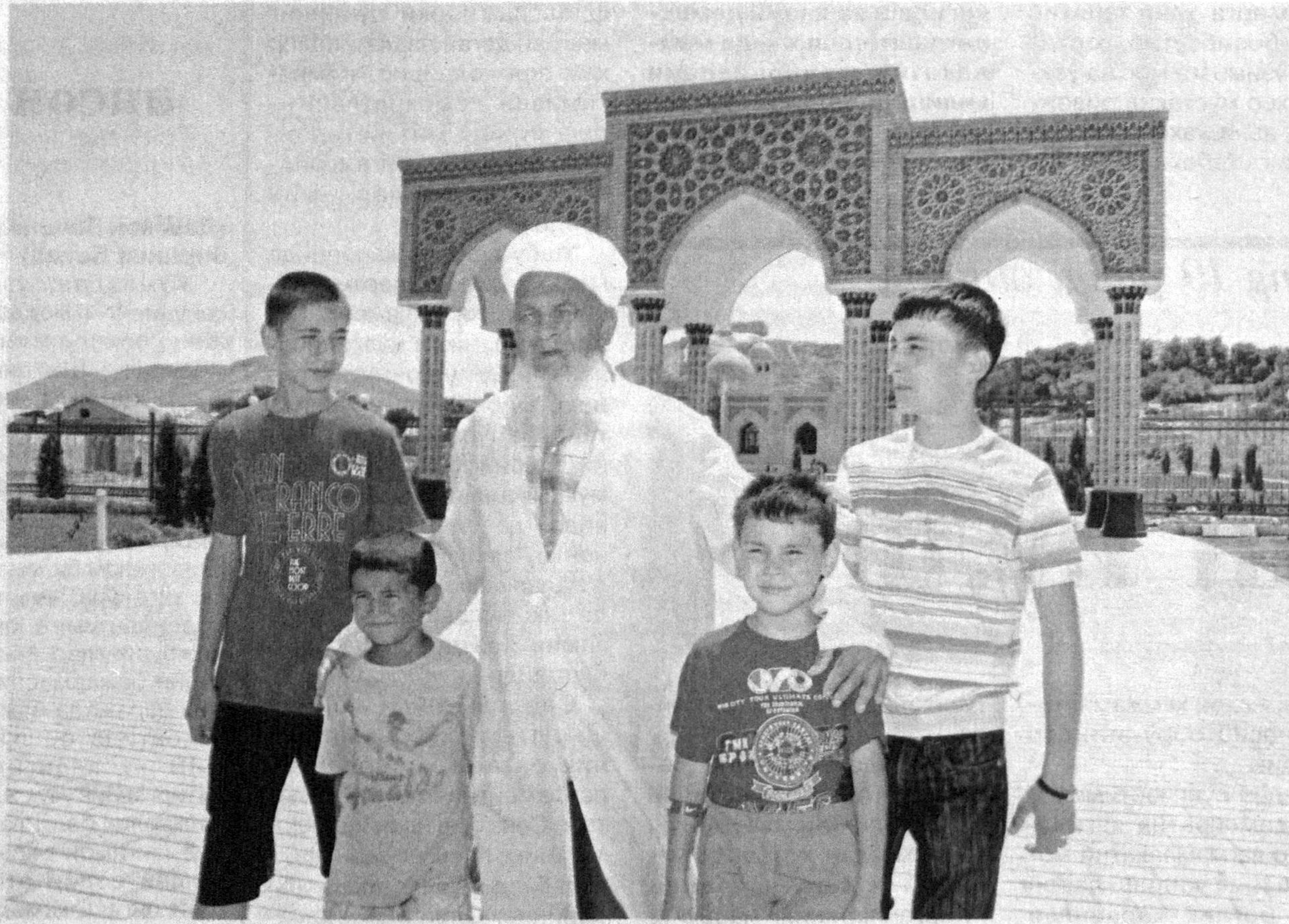
2010-yil — Barkamol avlod yili

(Давоми. Бошланиши биринчи бета)

Табийки, ҳар бир фарзанднинг соғлом дунёга келиши ва баркамол инсон бўлиб вояга етиши учун ота-онанинг тиббий саводхонлик даражаси юқори бўлиши...

Баркамол авлод — юрт келажаги

ганд, «Топган-туганим ўзимникига қолсин», — деган мақсадда ака-сингил куда-анда тутинишган экан. «Ешим етишдан ошибдики, ногирон фарзандларимнинг ташвишини чекаман...

«Болам, биз кўрган қийинчилик бошқаларга сабоқ бўлсин, — дейди Мухтарам ая. — Шунинг учун бу ҳақида бошқаларга ҳам тушуниринг...

бирлари дастури тўғрисида» қарорлари юртимизда баркамол авлоднинг шакллантириш, оиланинг жамиятдаги мақевини юксалтириш, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш борасида муҳим дастуриламал бўлмоқда.

«Янги туғилган чақалоқларни она сuti билан парвартиш» ва «Хомилдор аёлларга оила азозлари ва яқин қариндошларнинг муносабатлари» каби мавзуларда тарғибот тадбирлари мунтазам равишда ўтказилиб келинмоқда.

Бу оилани кўнган бери биламан. Нурулло ота ва Мухтарам ая 70 ёшдан ошган. Уларнинг аҳолидан хабар олиш учун ҳар гал ҳонадонига кирганимдан отанинг ҳам, аянинг ҳам чеҳрасига қандайдир маъсуллик соя солиб турганини кўраман...

Дарҳақиқат, ҳар жиҳатдан камолга етган йигит-қиз оиланинг ҳам, маҳалланинг ҳам, жамиятнинг ҳам юзи, образи. Шу маънода юртимизда ёшлар манфаати ва эркинликларини таъминлаш, ҳуқуқларини муҳофаза қилиш, уларни ҳар жиҳатдан баркамол қилиб вояга етказишга қаратилган кенг қўламли ишлорлардан кўзланган асосий мақсад ҳам мамлакатимизнинг эртасини янада фаровон қилишдан иборатдир.

Президентимизнинг «Соғлом авлодни шакллантириш, оналар ва болалар саломатлигини муҳо-

Muloqot

Muloqot

Газетхон савол беради...

— Тақдир экан, кизим турмуш ўртоғи билан ажрашди. Шунда фарзандларидан бири отасининг тарбиясига берилди. Набирамни кўриб, аҳолидан бохабар бўлман, деб борсам, кўзим руҳсат бермапти. Айтинг-чи, унинг хатти-ҳаракатлари қонунийми?

Э.ШОҶНІЁЗОВА Гурлан тумани

— Оилага оид масалалар, ота-она ва фарзандлар ўртасидаги ўзаро муносабатларни тартибга солишчи Оила кодексининг 66-моддасида таъкидланган...

Қонунчиликка кўра, ота билан она алоҳида яшаганда бола уларнинг ҳар бири билан кўришиш ҳуқуқига эга бўлади.

— Мен тегишли идорага бир мессабо юзасидан мурожаат қилган эдим. Улар ушбу мурожаатимнинг менинг иштирокимсиз кўриб чиқибди. Бу қонунийми?

Қ.СОБИРОВ Наманган шаҳри

— Йўқ, бу ноқонуний. «Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги қонуннинг 19-моддасида мурожаатларни кўриб чиқишда фуқароларнинг шахсан иштирок этиш ҳуқуқи ҳақида баён қилинган...

Саволларга юридик фанлари номзоди Саломат НИЁЗОВА жавоб берди.

Muloqot

Халоллик — инсон умри зийнати

(Давоми. Бошланиши учинчи бета)

Бундай вазиятда Ф.Икромов Ш.Отақуловага амалдаги тартиб-қридан тушунтириши, бу иш комиссия аъзолари томонидан ҳал қилиниши...

Ушбу ҳолат бўйича «жиноят қуроли» деб топишган қўлга ускуналар, электр тармоғига уланган шимлар ва тайёр маҳсулотлар ашёвий далил сифатида мусодара этилди...

Куч — адолатда

МУАССИСА: Ўзбекистон Республикаси Олий суди

Бош муҳаррир: Шодикул ҲАМРОЕВ

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 030 рақам билан рўйхатга олинган.

Фуқаролик қонунчилиги

Мамлакатимизда фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш, ҳуқуқий ҳимоя таъминини таъминлаштириш борасида кенг қўламли ишлар амалга ошириляптир.

Қонун ҳужжатларида фуқароларнинг шахсий ва мулкӣ ҳуқуқларини ҳимоя қилишнинг ҳамда давлат ва жамият манфаатларини ҳисобга олган ҳолда, фуқаролар ҳаётидаги муҳим воқеалар — туғилиш, никоҳ тузиш, ўлим ва инсоннинг муҳим субъектив ҳуқуқ ва мажбуриятларининг юзага келиши, ўзгариши ва тўхташига сабаб бўладиган бошқа ҳолатлар фуқаролик ҳолати давомида қайд этилиши белгиланган.

Бугунги кунда ФХДЕ идоралари фуқаролик ҳолати даволатномаси ёзувларини қайд қилиш, далолатнома ёзувларига ўзгариш киритиш, тузатиш ва қўшимчалар қилишнинг тартибига асос бўлганда ва манфаатдор шахслар ўртасида низо бўлмагандагина қиритилади.

Jinoyatga jazo muqatir

Ҳаётда фақат ўз манфаатини кўзлайдиган, бунинг учун ҳатто бошқаларнинг ҳуқуқ ва эркинликларига зарар етказадиган кимсалар ҳам учраб туради. Ҳуқуқ-тартибот идоралари томонидан бундай кимсаларнинг ноқонуний фаолиятига ўз вақтида чек қўйилмоқда.

Ноқонуний фаолият

жиноий жавобгарликка сабаб бўлади

Бош прокуратура ҳузуридаги СВОЖДЛҚК Департаментининг Беруний тумани бўлими томонидан жорий йилнинг ўтган даври давомида туман ҳудудида Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 6-июлдаги «Иқтисодий ва соқлиқ соҳасидаги жиноятларга қарши курашишни кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорининг бажарилишини таъминлаш борасида 19 та текшириш ўтказилиб, шулардан 16 та ҳолат бўйича жиноят иши кўзга тушди.

Фуқаролик қонунчилиги

Далолатнома ёзувлари

уларга қачон ва қандай тартибда тузатиш киритилади?

ёзувларига тузатиш, қўшимча ва ўзгариш киритиш, такрорий гувоҳнома бериб қилиш каби вазифаларни бажариш билан бир қаторда фуқароларнинг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданиятини ошириш борасида белгиланган вазифалар ижросига ҳам катта эътибор қаратилмоқда.

ҳолати далолатномалари ёзувларига ўзгариш, тузатиш ва қўшимчалар қиритишдир. Бу вазокат Оила кодекси, «Фуқаролик ҳолати далолатномаларини қайд этиш» Қондалари, «ФХДЕ органларида иш юритиш тартиби ҳақида»ги йўриқнома ва соҳа фаолиятини тартибга солишга қаратилган бошқа қонун ҳужжатларига мурофиқ амалга оширилади.

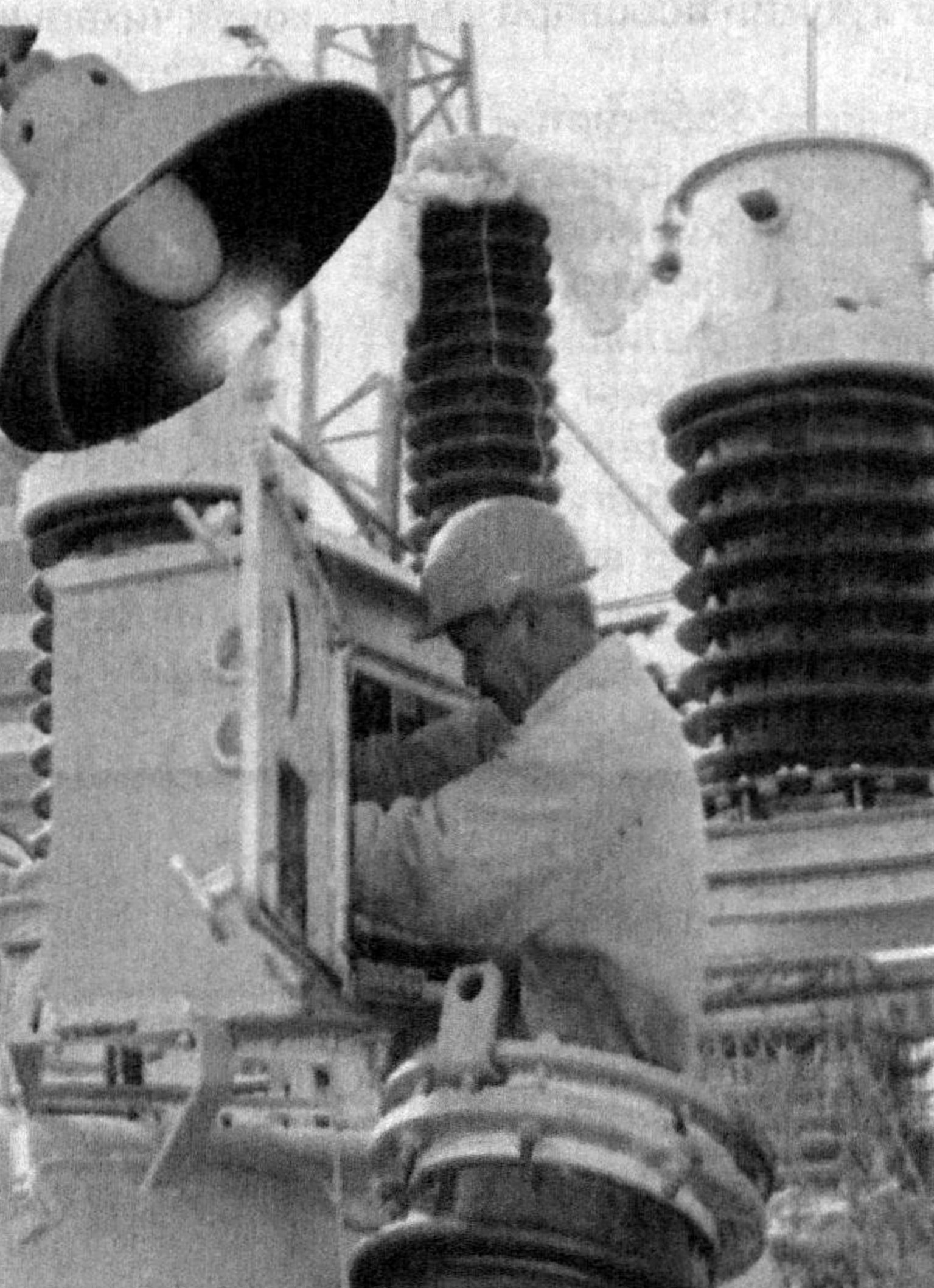
ёки ҳоким қарорига кўра, вояга етмаган боланинг фамилияси ёки миллати ўзгариши, янги оилага қаратиш ва бошқа ноангликлар бўлганда далолатнома ёзувларига тегишли тартибда ўзгариш киритиш ҳамда тузатиш киритилади.

засиға асосан шу куннинг ўзида далолатнома ёзувиға тузатиш киритилади. Бу ўринда яна шунга эътибор қаратиш кераки, бошқа фуқаролик ҳолати далолатнома ёзувларини қайд этишдан фарқли ўлароқ, далолатнома ёзувиға ўзгариш, тузатиш ва қўшимчалар қиритиш ишончнома орқали амалга оширилмайдди. ФХДЕ идораси далолатнома ёзувларига тузатиш қиритишига асос йўқ деб ҳисобласа, аризачи ФХДЕ идорасининг ушбу ҳулосаси устидан судга шикоят қилиши мумкин.

Муҳаббат КУШАЕВА, ҳуқуқшунос

Фуқаролик қонунчилиги

Бундай вазиятда Ф.Икромов Ш.Отақуловага амалдаги тартиб-қридан тушунтириши, бу иш комиссия аъзолари томонидан ҳал қилиниши, нафақа тайинлаш натижаси ариза берган фуқаролар ўртасидаги йилгилишда очик-ошкорта эълон қилинишини тушунтириши лозим эди. Бирок Ф.Икромовнинг қўнғлида нафақа тайинлаш баҳонасида бир нарса бўлиб қолиш нияти туғилди.

яшовчи Ражаббоев Асилбек уйда ноқонуний равишда электр тармоғига уланиб, қўлга мойвуз ускунаси орқали чигитдан ўсимлик ёғи ишлаб чикариш билан шуғулланиб келатгани аниқланди.

Хулоса ўрнида шунини таъкидлаш кераки, қингир йўллар билан пул топишни кўзлаган кимсалар бир кунмас-бир кун панд ейиши шубҳасиз. Чунки манфаатпарастлик, нафс куткуси бахисили ўлқон бўлиб, у домга тушган кимсани ҳалокат сари бошлайди.

Қахрамон КҮРБОНОВ, Бош прокуратура ҳузуридаги СВОЖДЛҚК Департаментининг Қорақалпоғистон Республикаси Беруний тумани бўлими бошлиғи, Акмал ТОЖМУРОД ўғли, «Куч — адолатда» мухбири

Навбатчи муҳаррир

Алибек ЭРҒАШЕВ Саҳифадончи Шерзод ХАЙРУЛЛАЕВ

Газета «Шарк» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмаҳонасида офсет усулида босилди. Манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41. Манзилнинг: Тошкент шаҳри, А.Қодирий кўчаси, 1. Е-т@il: kuch-adolatda@mail.ru. Тел.: 239-02-54, 239-02-55

ТАХРИР ХАЙЪАТИ

Бўристон МУСТАФАЕВ Олимжон ИСМАИЛОВ Шерали РАҲМОНОВ Мавжуда РАЖАБОВА Нуриддинжон ИСМОИЛОВ Зарифжон МИРЗАКУЛОВ Муҳаммад АЛИ

Омонбой ОКЮЛОВ Холмўмин ЁДГОРОВ Дилбар СУЮНОВА Масардин ҲАСАНОВ Юлчибой ТУРСУНБОВ Шоноус ҲОЗИЕВ Бахриддин НАИМОВ

Буюртма: Г-618. Қоғоз бичими: А-2. Сотувада эркин нарҳда. Адади: 5684. 1 2 3 5 Топширилди: 2200